

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

Ljubljana, 10. 4. 2020

Zadeva: Skupna stališča za izboljšanje ekonomskega in socialnega položaja mladih, študentov in prekarcev

Spoštovani.

Organizacije, ki se ukvarjamo z mladimi in prekarnimi delavkami in delavci ugotavljamo, da trenutni ukrepi, ki jih je pripravljala vlada, neuspešno naslavlja izzive dijakov, študentov, mladih in prekarne delavk in delavcev.

Kljub več pozivom, ki smo jih omenjene organizacije v zadnjih 3 tednih že naslovile na vlado, je le-ta prezrla vse naše pobude in predloge.

V upanju, da jih bo upoštevala pri pripravi novega zakona, ki naj bi ublažili posledice korona krize, smo se organizacije povezale, združile in se skupaj zavzemamo za izboljšanje položaja vseh mladih in vseh delavk in delavcev.

Spodaj predstavljamo ključne ukrepe in pozivamo vlado, da jih umesti v nove priprave zakona.

Predlog ukrepov:

1. **ZAGOTOVI NAJ SE MESEČNO NADOMESTILO UPRAVIČENCEM** do opravljanja začasnega in občasnega dela dijakov in študentov (**ŠTUDENTSKEGA DELA**), ki so v preteklih 12 mesecih opravljali študentsko delo, v višini 80% povprečnega mesečnega dohodka. Tudi njim je treba zagotoviti pomoč, in tudi njih moramo opredeliti kot delavke in delavce, saj so tudi oni utrpeli izgubo prihodkov.

2. **DODATEK ZA ŠTUDENTE NAJ BO ZA VSE ŠTUDENTE**
Med najbolj ogroženimi skupinami študentov so, zaradi višjih stroškov študija in bivanja, tudi izredni študenti, katerih primarni status je status študenta, tuji študenti ter slovenski študenti, ki študirajo v tujini. Te skupine študentov so trenutno iz neznanih razlogov izključene iz prejemanja dodatka za študente po 58. členu ZIUZEOP. Ti študenti so z rednimi študenti izenačeni glede pravic in obveznosti, ob tem pa velja, da so (predvsem izredni, pogosto pa tudi tuji študenti) za študij dolžni plačevati šolnino. Zato predlagamo, da se med upravičence za prejemanje dodatka vključi tudi izredne študente, slovenske študente, ki študirajo v tujini in tuje študente, ne pa tudi študente, ki so v delovnem razmerju, opravljajo samostojno registrirano dejavnost ali so vpisani v evidenco brezposelnih oseb. Tem posameznikom so že namenjeni drugi ukrepi v sprejetem ZIUZEOP. Prav tako predlagamo, da se izredni dodatek izplačuje za vse mesece, za katere bo veljala razglasitev epidemije COVID-19.

3. **DODATNO** naj se opredeli tudi **DODATEK ZA ŠTUDENTE S POSEBNIMI POTREBAMI**

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

Tudi študenti invalidi so v obdobju razglašene epidemije COVID-19 v specifični in še posebej težki situaciji. Zaradi oteženega dostopa do asistenc in zmanjšanih možnosti koriščenja storitev, ki so jih kot študenti s posebnimi potrebami deležni.

4. IZBOLJŠA NAJ SE UKREPE S PODROČJA SUBVENCIONIRANE ŠTUDENTSKÉ PREHRANE

Omogočanje že obstoječim lokalom, ki v sistemu trenutno ne nudijo dostave, da se jim le ta omogoči. Trenutno je v sistemu 37 ponudnikov, ki nudi dostavo. Od tega jih je dejansko v prvem delovnem tednu (16.3. - 20.3. 2020) nudilo le 20. Sprostitev štiriurne blokade med dvema zaporednima unovčenima subvencijama ter možnost unovčevanja dveh subvencij hkrati. S tem se tudi sledi vsem ciljem ukrepov čim zmanjševanja kontakta med dostavljalcem in kupcem, v tem primeru študentom. Možnost unovčevanja več kot dveh subvencij na dan Na ŠOS predlagamo, da se lahko unovči 4 subvencije na dan. Predvsem gre za komplementaren ukrep glede na prejšnji predlagan ukrep. Predlagamo tudi prenašanje subvencij za več kot dva meseca, saj je realna povprečna mesečna poraba dobrih 6 subvencij na mesec. Ukrep gre predvsem v smeri, da se omogoči tistim, ki se v veliki meri poslužujejo študentke prehrane, predvsem ranljivejšim skupinam (socialno ogroženi, študenti invalidi (večja poraba dostav), starši študenti) in nenazadnje tujim študentom, ki jim je to še skoraj edina možnost prehranjevanja, čim širša možnost prehrane. Teh skupin koristnikov je bilo v preteklih tednih po naših podatkih tudi največ.

5. ZAGOTOVI NAJ SE POMOČ MLADIM IN ŠTUDENTOM, KI ŽIVIJO V NAJEMNIŠKIH STANOVANJIH

Pozivamo vlado, da oblikuje ukrepe za reševanje stanovanjske problematike, ki se bo za mnoge ob tej krizi samo še poglobila. Predlagamo pomoč mladim, ki živijo v najemniških stanovanjih na trgu z zamrznitvijo najemnin za čas trajanja epidemije ali podelitve dodatka za študente, ki z najemno pogodbo izkažejo stroške najema. Smiselno bi bilo razmisliti tudi o možnostih uporabe v praznih mladinskih hotelih in podobnih kapacitetah.

6. ŠTUDENTE NAJ SE OPROSTI PLAČILA VSEH STROŠKOV ŠTUDENTSKIH DOMOV OD MARCA NAPREJ

Študentje in študentke naj bodo za čas epidemije upravičeni do 100-odstotnega opravičila plačevanja stanarine in drugih stroškov v študentskih zavodih. Nujno jih je oprostiti plačevanja vseh stroškov, saj je znesek za študentske domove sestavljen iz različnih stroškov (voda, elektrika itd.) in stanarine (najem sobe).

Veliko mladih se je moralo izseliti iz študentskih domov, zato jim ti trenutno ne zagotavljajo storitev in nepravilno bi bilo, da bi morali mladi zanje plačati. Po vzoru vrtcev in šol, ki v tem času ne bodo zaračunavale svojih storitev, naj odgovorni odpišejo stroške tudi za primer študentskih domov.

7. **DODATNO** naj se opredeli tudi **DODATEK ZA ŠTUDENTSKÉ/ MLADÉ DRUŽINE**. Te niso nikjer opredeljene kot ranljive skupine, a glede na trenutne okoliščine zagotovo so. Njim je treba

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

nameniti dodaten dodatek (ob vseh obstoječih), s katerim bi zavarovali njihovo ekonomsko in socialno stanje.

8. MLADE NAJ SE OPROSTI OPRAVLJANJA VAJENIŠTVA, PRAKTIČNIH USPOSABLJANJ IN PRAKS

Dijake, vajence in študente, ki morajo opravljati praktična usposabljanja ali prakse naj se oprosti dela in tako zavaruje njihovo zdravje, **vseeno pa naj se jim praktična usposabljanja prizna kot opravljena**. Z vidika varstva zdravja dijakov, vajencev in študentov je nujno sprejeti tovrstno določilo, s katerim bomo preprečili, da bi mladi v času epidemije novega koronavirusa delali in s tem ogrozili svoje zdravje.

9. ODPIŠE NAJ SE ŠOLNINE IN DRUGE STROŠKE IZOBRAŽEVANJA

Fakultete, univerze in vlada naj odpišejo dolgove VSEM študentom in študentkam, ki se izobražujejo prek izrednega študija, prav tako pa naj jim do konca študijskega leta ne zaračunavajo stroškov izpitov, zagovorov in drugih obveznosti, ki prinašajo finančno breme. Tako študentke in študenti kot njihove družine bodo utrpeli upad dohodkov, zato bodo težje plačevali različne stroške. Izobraževanje tako ne sme postati (še bolj) nedostopno. Pozivamo vlado in fakultete, da v tem primeru solidarnostno prevzamejo stroške, povezane s študijem.

10. OPREDELI NAJ SE KRIZNI DODATEK ZA IZPOSTAVLJENOST, do katerega naj bodo upravičene vse delavke in delavci, ki v trenutnem času delajo v težkih razmerah.

Na nas so se obrnili različni mladi, študenti, ki trenutno delajo in pomagajo pri obvladovanju epidemije, a kljub svojemu delu, zaradi oblike dela (študentsko delo) niso upravičeni do dodatka. Gre za mlade, ki delajo npr. v zdravstvenem sektorju, trgovinah (razkužujejo) in so tisti, ki so prvi izpostavljeni stikom z ljudmi in potencialnim okužbam. Ker so glede na prejšnji zakon te dodatki namenjeni samo delavcem, zaposlenim po pogodbi o zaposlitvi, ostro nasprotujemo dejstvu, da njihovi sodelavci študenti niso enako obravnavani. Ti študenti, kljub svoji požrtvovalnosti in izpostavljenosti postajajo drugorazredni delavci, za katere sprejeti ukrepi ne veljajo.

11. ZAGOTOVI NAJ SE UNIVERZALNI MESEČNI DOHODEK ZA VSE PREKARCE

Ukrepi, predvideni za samozaposlene, in postopek njihovega uveljavljanja naj se razširi na način, da bo vključeval tudi **delavke in delavce, ki opravljajo delo na podlagi pogodb civilnega prava (avtorske in podjetniške pogodbe)**. Slednji so namreč povsem prezrti in za njih vlada ni pripravila nikakršnih ukrepov, s katerim bi se jim nadomestilo izgubljenih dohodek. V sorazmernem deležu naj velja tudi za **popoldanske samostojne podjetnike in tiste, ki delajo na podlagi vrednotnic pri osebnem dopolnilnem delu**.

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

12. KRITERIJI ZA UPRAVIČENOST DO MESEČNEGA UNIVERZALNEGA DOHODKA (ki veljajo za samozaposlene, kmete in verske uslužbence) **NAJ SE SPREMENIJO NA NAČIN, DA BO POMOČ DOSTOPNA**

Pri kriterijih za upravičence je zakon precej neživljenjski in kaže nerazumevanje položaja samozaposlenih ali drugih prekarnih delavk in delavcev (ki delajo prek avtorske, podjetne pogodbe). Zakon predvideva primerjanje izpada dohodkov samo s februarjem 2020, kar je popolnoma nerepresentativno, saj se ne sme gledati samo primerjavo s prejšnjim mesecem, ampak mora biti upoštevanih več kazalnikov. Obdobje dokazovanja izpada dohodka mora biti daljše- npr. primerjava s povprečjem leta 2019.

Samozaposleni, honorarci, prekarci imajo namreč različne prilive: ni nujno, da delajo čisto vsak mesec in da vsak mesec dobijo točno določene prihodke. Nekateri imajo npr. več večjih projektov na leto in si s tem pokrijejo vse leto ali pa delajo projektno in so denimo februarja 2020 delali, ampak še niso izstavili računa, zato se šteje, kot da omenjenega meseca niso dobili nič prihodkov.

Pogoj za upravičenost v obliki tako omejujočega kazalnika bi bil nepravičen, z njim pa ne bi rešili realnih razmer, v katerih se znajdejo prekarke in prekarci. Omenjeni pač ne dobijo nujno honorarja vsak mesec, ampak ga lahko prejemajo zelo različno.

Ker je skoraj vsak četrti samozaposleni že pred krizo živel pod pragom tveganja revščine, je potrebno kriterije za vračanje pomoči narediti bolj življenjske. Trenutno se samozaposleni namreč bojijo zaposeliti za pomoč, saj bi se jim v primeru relativno uspešnega poslovanja v drugi polovici leta lahko zgodilo, da bi morali to pomoč vračati. Da bi npr. lahko samozaposlen vrnil vseh 1750€ pomoči v obliki temeljnega dohodka, zato ker je v drugi polovici leta 2019 zaslužil 400€ na mesec, v drugi polovici leta 2020 pa bi zaslužil 501€ na mesec je nepredstavljivo. Zato morajo kriteriji za vračanje pomoči upoštevati višino dohodka, ki jo je samozaposleni prejemal, na način da bodo sredstva vračali zgolj tisti, ki si bodo to zaradi boljšega materialnega položaja lahko privoščili.

13. ZAGOTOVI NAJ SE POMOČ SAMOZAPOSLENIM ZA KRAJŠI DELOVNI ČAS IN ZAPOSLENIM PO RAZLIČNIH PODLAGAH

Iz kroga prejemnikov in prejemnic pomoči so izključene mame in očetje, ki so sprejeli možnost uveljavljanja dela s polovičnim delovnim časom, zaradi varstva otrok do dopolnjenega tretjega leta prvega otroka in do dopolnjenega šestega leta drugega otroka. Država je take zaposlitve spodbujala s plačilom polovice prispevkov za socialno varnost, drugo polovico pa so plačevali sami. Zaradi tega, ker so to možnost izkoristili, jim zdaj ne pripada nobena pomoč.

Zakon pravi, da je do pomoči upravičen zgolj samozaposleni ali samozaposlena zavarovana po 15. členu ZPIZ-2, ki "ne izpolnjuje pogojev za obvezno vključitev v obvezno zavarovanje tudi na kakšni drugi zavarovalni podlagi". Ker pa so te mame in očetje delno v obvezno zavarovanje vključeni tudi na podlagi drugega odstavka 19. člena ZPIZ-2, jih torej zakon iz prejetanja pomoči izključuje.

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

Kljub izgubi dohodka te samozaposlene mame in očetje ne bodo upravičeni ne do oprostita plačila prispevkov ne do temeljnega dohodka, s katerim bi lahko preživeli.

Prav tako pomoč zaradi istega razloga različnih zavarovalnih podlag v zadovoljivi ravni ne dosega posameznikov in posameznic, ki so delno zaposleni in delno samozaposleni. Prav tako so iz pomoči, ki sicer po zakonu pripada upokojemcem, izključeni delno invalidsko upokojeni in delno zaposleni posamezniki in posameznice.

14. ZAGOTOVI NAJ SE NADOMESTILO ZA BREZPLAČEN OZ. SUBVENCIONIRAN ŠOLSKI OBROK

Za veliko število osnovnošolcev in dijakov sta brezplačna oz. subvencionirana malica ali kosilo ključna, za to da niso lačni. Z zaprtjem šol teh subvencioniranih obrokov ne prejemajo več, kar pomeni dodatne stroške za že tako revna gospodinjstva. Tem družinam bi morala država zagotoviti dodatna sredstva v vrednosti subvencije za šolsko malico ali kosilo, ki jo sicer prejemajo.

Pozivamo vlado, da omenjene ukrepe umesti v zakonodajo, ki se trenutno pripravlja, prav tako pa, da vzpostavi dialog z nami in ostalimi organizacijami civilne družbe, ki se konstruktivno trudimo najti rešitve, ki bi olajšale položaj najbolj ranljivih skupin.

Mladi, študentje, prekarni delavci in delavci ne bomo pustili, da še naprej ostajamo spregledana skupina!

Za več informacij smo na voljo:

Mladinski svet Slovenije: Anja Fortuna- anja.fortuna@mss.si, 040853764

Raziskovalni inštitut 8. marec: Mojca Lukan - institut8.marec@gmail.com

Sindikat Mladi plus: Tea Jarc- tea@mladiplus.si, 041262390

Študentska organizacija Slovenije: Klemen Peran- klemen.peran@studentska-org.si, 031651767